

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATIRIÒH
NUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SÚSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

ECCE-ARCALDE

A pesar de las queixas de la premsa,
à pesar dels gемеchs de tot lo mon,

l' arcalde segueix
tocant lo violón.

EXCURSIONS D' ISTIU

DE BURGUETE Á FRANSA

Eran las cinch del matí quan eixiam de Burguete pera atravessar pel port de Ibañeta la valla pirenaica y encaminarnos á Fransa. Feya un dia rúfol, boyrós, humit. Las bromas espessas placadas en los boscos centenaris, traspuavan mullena y tenian motxas las orelas de las mulas de la diligencia que peresosament anavan pujant la llarga costa.

Jo ocupava una banqueta—y encare gracias, porque tots los assientos del carruatje ja estavan presos desde 'l dia avants.—La banqueta donava enfront de la devantera, y la capota del cotxe tirada apropósit y un bon pardessus ben abotonat y ab lo coll alsat me resguardavan fins á cert punt dels humitosos vapors que d' altra manera m' haurian penetrat fins al moll dels ossos.

Seya davant meu un capellá navarro, company de altres dos que ocupavan siti en l' interior del carruatje. L' espay era tan restringit qu' empesonavam, sense que del contacte de las sevas cammas eclesiásticas ab las mevas tan profanas ne brotessin xispas.

Era mon company de viatge un home de mitja edat, escardalench, begut de galdas, moreno y de mirada ingénua y dolsa; pero no exenta de resolució. En la impossibilitat d' entretenirnos contemplant ab admiració muda las bellesas de un paisatge ocult entre la boyra, prompte entaularem conversa.

Me feu saber qu' era rector de un poblet de las immediacions de Pamplona, y que havia guanyat la plassa per rigurosa oposició.—Lo nostre bisbe deya—no dona cap rectoría, sino mitjansant las corresponents oposicions. Y fá molt bé—afeigia—perque res rebaixa tant la disciplina com lo favoritisme.

Al saber qu' era jo de Barcelona, feu grans elogis de la capital catalana. L' havia visitada durant l' Exposició Universal de 1888 y estava prendat d' ella. Me parlá de la Rambla y del Passeig de Colón, de Miramar y de Vallvidrera, dels tortells del Forn de Sant Jaume y de las natas del carrer de Petritxol.

—Buena tierra... buena tierra!—exclamava *ex-abundantia cordis*—mucho mejor que Madrid.

Aquesta opinió ventatjosa respecte á la primera ciutat de Catalunya está tan generalizada en totas las provincias del Nort, que no hi ha un vascongat, ni un sol navarro que no admirí á Barcelona, collocantla en lo lloch preminent de capital de l' Espanya que treballa y progressa aspirant á traure á la nació del ensopiment y la rutina.

Vaig preguntarli ahont anavam, y 'm digué:

—De momento á Bayona: allí, después de comer, resolveremos.

Baixavam ja la costa oposada del Port de Ibañeta, y 'l dia s' anava alsant. Las bromas arrebossavan sos plechs en los pichs de las montanyas, y una naturalesa espléndida é imponent á la vega-da se oferia á nostra vista.

Grans cadenas de rocas solcavan las vassants de las montanyas, formant lo rústech march de las verdas praderas sombrejadas per pomposos noguers y castanyers, roures y faigs. Casetas de pessebre per tot arreu, enviavan al cel la blava fumerola de la llar, y acabava de alegrar la agreste soletat del lloch lo drinch de las esqueallas del bes-

tiar boví que s' apeixava delitós en l' herba olorosa, gemada per la mullena de la broma.

Per entre mitj de un paissatge tan grat de veure, y deixant darrera 'l poblet de Valcarlos, qu' es l' últim espanyol que 's troba per aquells indrets, arribarem á Arnegui, qu' es lo primer de Fransa. Un pont, no gayre mes llarch que 'ls que hi ha al Ensanxe sobre la riera de 'n Malla, extés per damunt de un torrentó, posa en comunicació las duas nacions. A l' una y á l' altra banda la naturalesa es igual: sols difereix lo vestit y l' aspecte dels carrabiners espanyols y dels aduaners francesos. La burocracia ha posat lo seu sello sobre aquell tros de naturalesa de aspecte grandíós, pintoresch y uniforme.

Portavam ja llarga estona de galopar per la carretera francesa, vorejada de vergers, masías, torres de recreo, pomposos camps de blat de moro y emparradas vinyas, y quan mes preocupat estava rectificand lo concepte que havia format al atravessar lo miserable pont de Arnegui, porque alló realment ja eran terras de un' altra nació mes rica, mes activa y mes idonea per l' agricultura que la nostra, 'm tragué de mas meditacions la veu del reverendo navarro, dihent:

—Si Vd. supiera qué asco me da Francia!... Aquí todo me repugna, la tierra y los hombres.

Vaig mirarme'l assombrat; pero considerant que sobre gustos res hi ha escrit, m' abstiní de contradir-lo. ¿Quí será capás d' explicar la rahó de l' antipatia entre 'ls gats y 'ls gossos? Tal vegada per las venas de aquell capellá hi corria encare la sanch y l' odi de algun de nostres trabucaires de la guerra de la Independencia.

A Saint Jean Pied de Port, pintoresca y antigua població vasca, sombrejada per las salzeredas del riu Nive, la necessitat de dirigirnos á tota pressa á l' estació de Ossés, vá reunir-me al interior de un ómnibus ab lo mateix capellá navarro y ab los dos companys seus que havian fet lo viatge en l' interior de la diligencia. Un d' ells era canonje de la Seu pamplonesa, y l' altre rector, tots tres fermes, sanitosos, fets de la mateixa fusta, de teya de pí.

Després de repetir-me que anavan á Bayona, y que allí, després de dinar decidirian ahont darian fondo, s' enteraren de que jo me 'n anava á las Provincias Vascongadas.

Lo canonje 'm digué:

—Buen país: muy hermoso; pero allí la alimentación es floja: todo carne de hierba; nada de carne de grano.

Poch després de surtir de la població, se detingué l' ómnibus, y vingué á reunirse ab nosaltres un nou capellá; pero aquest era francés. Bé ho revelava ab son aspecte adamat y melós. ¡Quín contrast ab los tres reverendos navarros!... Aquests eran aixuts, virils, de ademans resolts y franchs, de llenguatge sech y contundent. En cambi 'l francés portava 'ls cabells á la romana, tenia 'l nas aguileny, la barba carnosa; may s' apagava la somriessa dels seus llabis, y parlava ab dolsa indolencia. ¡Magnífich tipo per un cromista que hauria pogut pintar-lo ab una copeta de *Chartreuse* als dits, y paladejantla ab delicia. Mirant al rector navarro, que avants m' havia parlat del *asco* que li feya Fransa, 'm semblá descobrirhi la repetició y ampliació de aquella frasse que tant m' havia sorprés:

—Aquí todo me repugna: la tierra, los hombres... y los curas.

LA BREMA

Sense ví no 's pot dir missa,
sense ví l' esperit mor :
lo ví es la sanch de la terra
y 'l combustible del cor.

Y no obstant aquell sacerdot era amable y en extrém comunicatiu. Lo dia avants havia acompanyat al bisbe de Bayona á Roncesvalles, afegint ab benévola y maliciosa rialleta, y xapurant la parla castellana, que los canónigos les habían dado *un comido todo* á la espanyola.

Després, quan s'enterá de que 'ls tres reverendos navarros de moment anavan á Bayona, y que allí després de dinar decidirian lo rumbo que havian de pendre, l' amable francès comensá á conquerirlos perque anessin á Lourdes. ¡Quina manera de fer l' article!

Els parlá dels bitllets de anada y tornada, que desde Bayona no costan mes que 12 franchs, los doná referencias de una fonda hont s' hi está bé y barato, 'ls ponderá l' hermosura del santuari, y finalment, mencioná 'ls miracles que allí 's realisan, un dels quals, ell en persona l' havia presenciá.

Los tres capelláns navarros arrufavan lo nás, y 'l que havia sigut company méu en la diligencia, no pogué menos que dir:

—Vdes. los franceses saben explotar muy bien todas estas cosas.

—¿No cree Vd. en los milagros?

—En lo que creo es en que saben sacar de todo eso muy buen partido!

Lo capellá francès se mossegava 'ls llabís, sense deixar de somriure.

Y un altre reverendo navarro, parlava de la Virgen del Camino, la gloriosa patrona de Pamplona, que ha fet tants ó mes miracles que la de Lourdes, y no obstant allá no hi van pelegríns á deixarhi 'ls quartos. ¿Y por qué no van? Senzillament, porque nosotros no nos metemos en esta clase de negocios.

*

**

Arribarem á l' estació de Ossés, y encare continuava la vidriosa polémica.

Poch avants d' emprendre 'l tren la marxa, vejí 'ls quatre reverendos instalats en un compartiment de tercera. Y 'l capellá de Sant Joan, convertit en una especie de *commis voyageur* de la Verge, faya encare grans esforços, sempre insinuant y amable, pera persuadir als séus colegas de que havian de anar á Lourdes. Bitllet d' *aller* y *retour*, 12 franchs, fonda bona y barata, un santuari preciós, un país encantador, miracles á la vista.... ¿qué mes volian?

P. DEL O.

 NO SÉ SI M' ENTENS...

Jo voldria que 'm diguesses lo que vols, lo que 't proposas: no comprech com t' atreveixes á mirarme, ni com gosas pretendre que com avants torni á estimarte altra volta. ¿Creus que soch un maniquí una máquina, un autómata d' aquells que se 'ls fa ballar sens mes que donarlos corda?

Donchs, filleta, t' has errat y per donarte una proba suficient pera convencé 't de que tinch voluntat propia y sé tornar bé per mal

com l' Evangeli disposa,
solament te tinch que dir
que lo meu cor te perdona
las burlas y los agravís,
los mals, las ofensas totes
que un día vas inferirli
ab intenció ben poch noble.

Que aquell pur, inmens carinyo,
aquella passió amorosa
que pera tú vaig sentir,
potent, avassalladora,
per sempre ha fugit de mí
y ha perdut tota sa forsa.

Que ja pots plegar lo ram
y guardá 'l vano, Dolores,
y ab ell no 'm fassis més signos
ni 'm vingas ab més... historias,
que si avans totes las senyas
las tenia en la memoria,
fá temps que d' ella al llansarlas,
las hi vaig barrar las portas.

Y si després de lo dit
á ferme müecas tornas
fingint arrepentiment,
y de ta conducta odiosa
pretens ara sincerarte,
hauré de creure, Dolores,
que has perdut l' enteniment
ó has perdut... un' altra cosa.

JAPET DE L' ORGA.

MANIOBRAS D' ISTIU

I

La vigília del día senyalat pera la marxa, la mare cridá á la filla:

—Filomena....

—¡Mamá!

—Hem de parlar seriament. Ja sabs que demá empeném la nostra excursió d' istiu, durant la qual espero trobar per tú un partit que valgui la pena. Tinch presas totes las midas que han de contribuir al bon éxit de la operació, y ara no mes falta pendre la última.

—¿Quina?

—Que per cap concepte diguis á n' en Ricardo ahont aném.

—¡Mamá! Aixó seria una crueldat.

—Pero es una crueldat necessaria. Si ell sabía 'l lloch de la nostra residencia, 'ns escriuria; potser un día fins s' atreviria á venir....

—Aixó de venir no ho cregui: desgraciadament 'l pobre xicot no está en lo cas de fer gastos....

—Pero quan menos, escriuria. En un poblet tot se sab. La gent s' enteraria de que tú rebs cartas d' un jove de Barcelona y 'l nostre plan se 'n aniria á rodar.

—Lo nostre?

—O 'l meu: es igual. Si tú no sabs lo que 't convé, jo si.

—Es que jo al pobre Ricardo l' estimo....

—No diguis tonterias.

—Y si me 'n vaig sense despedirme d' ell, tindrà un disgust.

—¡Que 'l tingui!

—Y potsé 's morirá.

—¡Que l' enterrin! Ja m' estás fastidiant ab las tevas réplicas. Farás lo que jo mano, y llestos. ¡Pobra de tú que 'n Ricardo arribi á ensumar ahont aném!—

UNA EMBAIXADA MUNICIPAL

(A SAN SEBASTIÁN)

(Al entrar:)—D' aquesta feta guanyo la immortalitat.

(Al sorti:)—Anava per llana y m' han deixat esquilat.

Las ordres de la severa mamá van complirse... més que per obediencia per casualitat.

L' enamorat jove va estar refredat tres dies, y quan va tornar á rondar per sota 'l balcó de la Filomena, l' àngel dels seus amors ja era fora.

Y mentres ell, desesperat, increpava 'l cel y la terra, demanantlos compte d' aquella súbita escapada, la intrépida mamá y la resignada filla arribavan á Vilafresca y s' allotjavan en lo millor hotel del poble.

—¿Tindrà la bondat dels noms?—preguntà á la mamá l' administrador del establiment, obrint lo registre de viatjers.

La senyora s' estirà, com un actor quan entra en escena y va respondre:

—D.ª Salvadora de Camps y de Vinyas, propietaria, y la seva filla Filomena.

—Pero, mamá—digué la noya en veu baixa:—¿propietaria de qué?

—De la llengua que nostre Senyor m' ha dat,—respongué donya Salvadora, imponentli silenci d' una trepitjada.

II

Lo balneari de Vilafresca estava en lo periodo mes efervescent del any. Ni á l' hora de dormir hi havia un quarto vuyt ni á la de menjar una taula desocupada.

Famílias de Barcelona, gent d' altrás provincias, fins extranjers portats allí per la universal fama de las ayguas; l' establiment vessava de concurrencia y salvo algunas pocas horas de la nit, la gresca y 'l bullici no paravan un moment.

Donya Salvadora y la seva filla Filomena anavan á tot arreu allí ahont hi havia homes, sobre tot homes solters y de posició desahogada.

La mare tenia tot l' aspecte d' una matrona romana: lo pit tirant endavant, lo cap decantat endarrera y caminant ab indefinible balandreig, semblava preguntar als mirones:—¿N' heu vist gayres de mamás com aquesta?

En quan á la filla, l' impressió era molt distinta: al balneari no se la coneixia per altre nom que 'l de: la *senyoreta Mánigas*.

Bastant alta, prima y ab la menor cantitat de gracia que una noya pot tenir, sense las monumentals mánigas de que sa mare l' havia provehida, probablement ningú hauria reparat en ella.

¡Pobra senyoreta *Mánigas*!

Lo seu fracás va ser complet. En va donya Salvadora procurava introduhirla en tots los grupos que s' formavan; en va s' agregavan á totas las excursions á las fonts vehinas; en va organisavan jochs de prendas y balls y tota classe d' entreteniments á favor dels quals la senyoreta Filomena pogués intimar y entrar en lo cor dels joves de la colonia forastera....

Cada vespre mare y filla sostenian lo mateix diálech

—¿Res, nena?

—¡Res!

—¿Ningú? ¿Ni una indirecta, ni mitja paraula, ni una lleugera apretada de ma?

—No senyora; y quan penso que en cambi 'l pobre Ricardo....

—¡Calla! No 'm parlis d'

aquell mort de fam.... Demá tornarem á la carga.—

Pero van tornarhi l' endemà, y l' altre y l' altre, sempre ab lo mateix resultat negatiu: la mamá acabá la paciencia... y 'ls quartos, y després de tentar un darrer esforç, exhibint la noya ab un traje tan insinuant com permet la mes elástica decencia, donya Salvadora de Camps y de Vinyas y la seva filla Filomena empengueren altra vegada 'l viatge cap á Barcelona.

III

L' endemà de l' arribada, la mamá va apressurar-se á normalisar la situació de la noya.

—Ja ho veus—va dirli:—hem perdut completament l' istiu.

—¿Sempre m' ho vaig pensar! La gent va á fora per pendre las ayguas y per divertir-se.

—Y per casarse, si la ocasió s' presenta.... ¿Qué sabs tú? Ja veurás l'

istiu que vé... Maniobraré d' un' altra manera.

—Bé, pero ¿y ara, mentres tant?

—Avisa á n' en Ricardo que tornem á ser aquí. Durant l' hivern te deixo festejar ab ell. Aixís las passions s' exercitan y 'ls sentiments no s' rovellan.... L' amor vol práctica, práctica, ¡molta práctica!

A. MARCH.

DESPEDIDA

AL

MESTRE BRETÓN

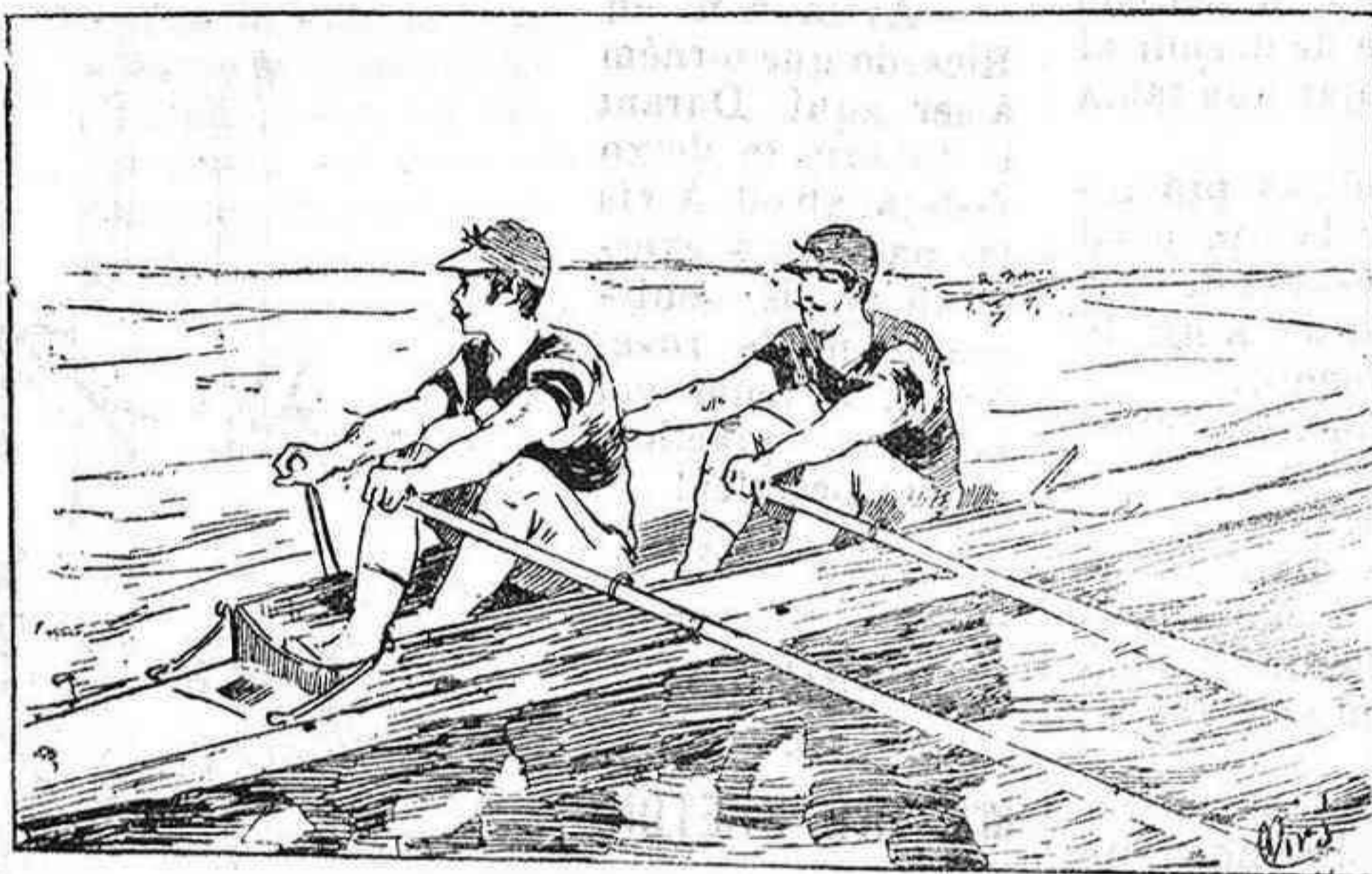
Alguns admiradors del autor de *La Dolores*, *Garín* y *Gli Amanti di Tèruel*, l' obsequiaren

CÓRDOBA PINTORESCA

Rentant al riu.

DIVERSIONS D' ISTIU

Regatas y toros,
toros y regatas:
las únicas cosas
que ara están en danza.

ab un dinar que tingué lloch á la una de la tarde del divendres passat en la platea del Tivoli.

Va esser un acte d' expansió cordialíssima del que 'n guardarán grata memoria 'l mestre Bretón y 'l centenar de personas allí reunidas.

Una banda de guitarras y bandurrias s' oferí á amenisar l' acte y va ferho tocant ab molta afinaçió y bon gust diferentas pessas.

Iniciá 'ls brindis lo senyor Bretón, agraínt l' invitació que se li havia fet y manifestá que no prenia per ell los aplausos que se li donavan, sino que 'ls acceptava pel seu ideal, que no es altre que 'l donar vida á l' ópera espanyola, sobre qual tema digué que aviat llegiria un treball que está terminant, esperant que 'ls compositors d' Espanya, inspirantse en los cants populars del nostre país realisarán la creació de l' ópera espanyola. Brindá per l' empresa, pels artistes, per en Feliu y Codina y pels presents.

Li contestaren 'ls senyors Sigler, en nom dels artistes, Pascual, Feliu y Codina, Sala Julien, Llanas, Peris Mencheta, Serrate, Roure, Molas y Casas y Molgosa, llegintse además poesias dels senyors Sanson Carrasco y Rafael del Castillo.

Acompanyant en lo piano 'l mateix Bretón, lo senyor Alcántara cantá coplas de *La Dolores* y 'l

senyor Simonetti lo comensament del duo del tercer acte que diu ab tant sentiment.

Al vespre del mateix dia, va despedirse del públich l' aplaudit mestre en la funció que l' empresa va destiná en honor seu. Se posá en escena *La Dolores*, ab una entradassa com la del dia del estreno. Los aplausos foren continuos, los regalos al senyor Bretón, que se li entregaren al final del segon acte entre una pluja de llover y de poesias, foren numerosos, y repetidíssimas las vegadas que se 'l cridá á las taulas al final de l' obra.

Bon recort devia emportarse'n de Barcelona 'l simpátich compositor al marxar l' endemá á Madrid en companyia del senyor Feliu y Codina.

P. B.

LLIBRES

CARTAS SOBRE POMPEI por D. EMILIO PÍ Y MOLIST.—Es aquesta l' obra póstuma del eminent autor de *Los Primores del Quijote*. Pí y Molist visitá l' Italia y al arribar á las ciutats mortas de las inmediacions del Vessubi, 's dolgué de que no existís cap obra espanyola destinada exclusivament á estudiarlas y descriurelas. Posá má á la ploma y trassá una serie de cartas admirablement escritas, que dirigi á son amich D. Lluís de Muyorá y de Llano.

Després de moltes peripecias que sería molt llarch de relatar, l' obra vejé al fi la llum pública, quan ja 'l séu ilustre autor havia mort, per disposició de la séva viuda, la qual fá pochs dias morí també, com si hagués esperat per anarse'n de aquest mon, haver donat cima á la idea de honrar dignament al que siguié son carinyós company.

De aquest acte de la Sra. Viuda de Pí y Molist n' ha resultat un llibre que tipogràficament considerat, es un model d' elegancia, correcció y bon gust; y es precis además confessar que aquestas condicions externas corresponen plenament al mérit intrínsech de la obra.

Lo Doctor Pí y Molist tenia una ploma privilegiada. Saturat del estil dels autors clàssichs de l' edat d' or de la literatura espanyola, escribía ab una riquesa, ab una elegancia, ab un bon gust, ab un ayre tan castís, que no temém en afirmar que las sévas obras viurán sempre com á modelos que son de puresa de llenguatge.

Aquestas condicions brillan en totas las páginas de las *Cartas sobre Pompei*, las quals, además se fan llegir ab gust per la gran abundancia de datos que contenen, per la excelencia de las descripcions que tancan, y per ser lo fruyt de un talent superior y depurat.

La edició va precedida de un prólech de D. Joaquim Rubió y Ors.

DE CASA (Escenas gironines) per D. JOSEPH MORATÓ Y GRAU.—Conté las següents descripcions de quadros de costúms de la immortal ciutat: *Las festas de carrer*; *Los mercats*; *Botxas y Cartas*; *La vinguda dels Reys*; *Corpus*; *La Faxina*; *A passar las Creus* y *Las Firas de Sant Narcís*.—Tots aquests treballs reflecteixen la vida local gironina descrita ab riquesa de colorit y molt acert en l' observació. No en va sigueren premiats en lo Certámen celebrat per l' Associació literaria, l' any 1894.

BIBLIOTECA PÚBLICA ARÚS.—Catàlech general.—Index per ordre de autors y per ordre de materias.—Forma un abultat volúm de mes de 800 pàginas; y las obras están perfectament classificadas y numeradas, facilitantse aixis considerablement la séva busca. Los encarregats de la popular biblioteca han fet ab aquest catàlech un treball de mérit y de paciència, que sabrán agrahirlos totas las personas que tenen gust ó necessitat de freqüentarla.

LOS HERMANOS CORSOS.—OTOR EL ARQUERO.—Narracions románticas degudas á la ploma brillant de Dumas pare, y traduhidas ab carinyo y esmero per D. Torcuato Tasso Serra. Forman un volúm de la popular y baratissima *Biblioteca Tasso*.

❖
¡POBRET!

SONET

Apenas es al mon que ja trevalla
com máquina sens forsa ni potencia,
no té per lo que fá prou resistencia
y aixís treballant molt sofreix y calla.

Acaba de menjar que ja badalla,
puig qui la part li fa no té conciencia;
d' aliments bons tot l' any ne fá abstinencia
y ab tot y aixó 's fa prim com una gralla.

Pels cólzers foradats lo bras ensenya,
també los dits dels peus per terra arrastra,
y si en queixarse humil, un cop s' empenya
després de maltractat encar reb llenya.

¡Pobret! morí sa mare, y una empastra
de dona 'l té aburrit. Es sa madrastra.

F. BOVER CASELLAS.

TIVOLI

Continúa *La Dolores* proporcionant plenas alegrías á l' empresa.

Lo senyor Perez Cabrero dirigeix l' ópera magistralment.

NOVEDATS

L' ópera del mestre Cavallo *I plagiacci*, que l' any pasat l' haviam vista ja en lo Liceo, obté, especialment per la senyora Paoli y 'l tenor Mastrobono, una interpretació esmerada.

ELDORADO

Es un panorama de decoracions de bon efecte-lo ball titulat *Wanda*, que obté un éxit extraordinari. Lo galop rus, la dansa de las sirenas, la marxa indiana y altres bailables finalisant ab lo ball de las flors, que es sorprenent per las transformacions de las flors, son ben presentats y ab música agradable.

Entre las decoracions, devém mencionar lo vapor rus en mitj del mar, l' incendi de la campinya india, las montanyas de gel y 'l jardí fantástich en lo fons del mar.

La primera bailarina L. Staccione, que representa la protagonista, la *De Ambroggio* y 'l senyor Molasso, treuhen un partit excelent de las sevas respectivas parts.

LIRICH

La *Capella Nacional Russa* continua obtenint ruidosos éxits. Las cansons populars catalanas *Lo noy de la mare*, *La Pastoreta* y *Sant Ramon de Penyafort*, que formavan part del séptim concert arrancaren molts aplausos y sigueren motiu d' ovació per las germanas Margarida y Inna Slaviansky.

CIRCO EQUESTRE

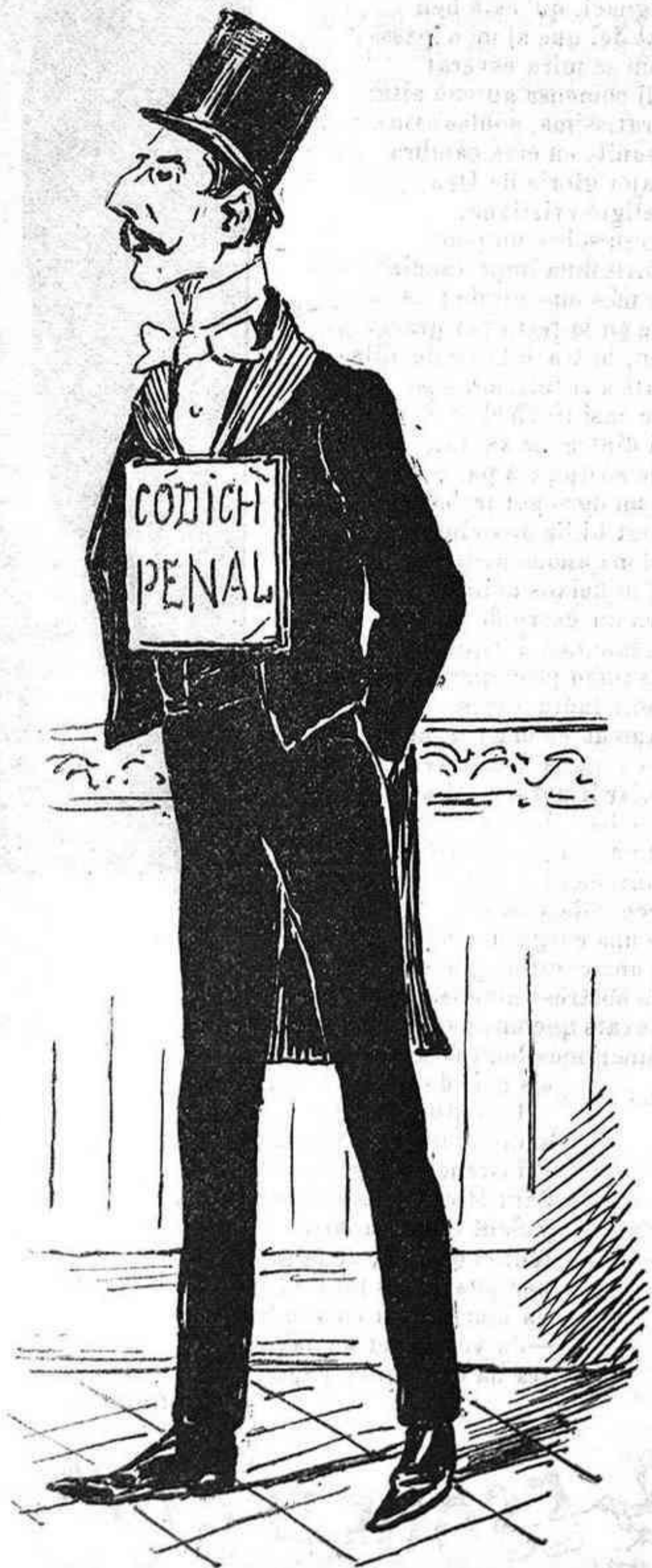
Lo negre escéncrich musical Bibobi es ab justicia molt aplaudit per la seva destresa y mérit artístich y per la vis cómica. Lo dia en que debutá se 'l va fer surtir sis ó set vegadas.

❖
¡MÉS FIERAS!

Dalt del Cel hi ha gran sessió presidida per l' Arcángel Sant Miquel, pera tractar del mal estat de la caixa celestial, y pendre acorts ben económichs al acte.

—¿Perqué havém de alimentar bestias que no ens fan cap falta?
Perqué,—va dihent Sant Miquel—

A LA GENT DE LA CASA GRAN

¿Diu que 'ls nostres concejals trobá un distintiu pretenen?
Si han de creure á la opinió,
lo més bonich aquí 'l tenen.

hem de mantení una aranya
y un toro, y un bé y un gos.
y fins un lleó y un' àliga?
—A mi, no m' toquéu el gall—
fa Sant Pere esgarrifantse.
—¡Cóm sabriam l' hora qu' es!
—Jo, no dono pas la cabra!—
Santa Genoveva diu
—¡Ni jo el gos!—Sant Roch exclama:

(ma:
—San Antón diu:—¡Ni jo el porch!
—¡Ni jo el toro!—cria un altre
Vejent aixó, Sant Eloy
ha demanat la paraula:
—Estimats y sants amichs,
per mi Sant Miquel, s' enganya;
aqueixos animallets
per ré han de mermar la caixa
celestial, no, cada sant
que s' mantingui l' séu, y basta.—
Un fort picament de mans
acull aqueixas paraulas,
y s' arma un gran esbalot,
quan penetra en la gran sala
sant Ignaci, qu' está ben
enterat del que al mon passa.
Tothom se mira esverat
mes éll comensa ab veu alta:
—Sacratíssims, nobles sants
que reunits en eixa cambra
per major gloria de Deu
y la religió cristiana,
deliberéu sobre un punt
de moltíssima importancia;
Jo, el mes ensopit de tots,
jo, que en la terra per gracia
de Deu, hi tinch tants de fills
dedicats á recullir ánimas,
jo, que casi tinch el mon
ficat á dintre ma xarxa;
jo, que sé de pé á pá
ahont un duro pot trobarse,
he sabut hi ha una ciutat,
Barcelona anomenada,
que d' aqueixos animals
ne dará un carro de plata.
Los assumptos d' aquí al cel
bé ho sabém prou que no marxan;
mantenir tanta viram
francament es una carga;
si cada sant se 'ls manté,
lo menjar li pot fer falta....
Jo, donchs, proposo al concurs
redactá al punt una instancia
al Ajuntament d' allí,
y logréu á la vegada:
treure una carga del cel,
cobrá una cantitat grassa,
tení 'ls nostres animals
mes pexats que uns patriarcas
y un lloch més hont assentar

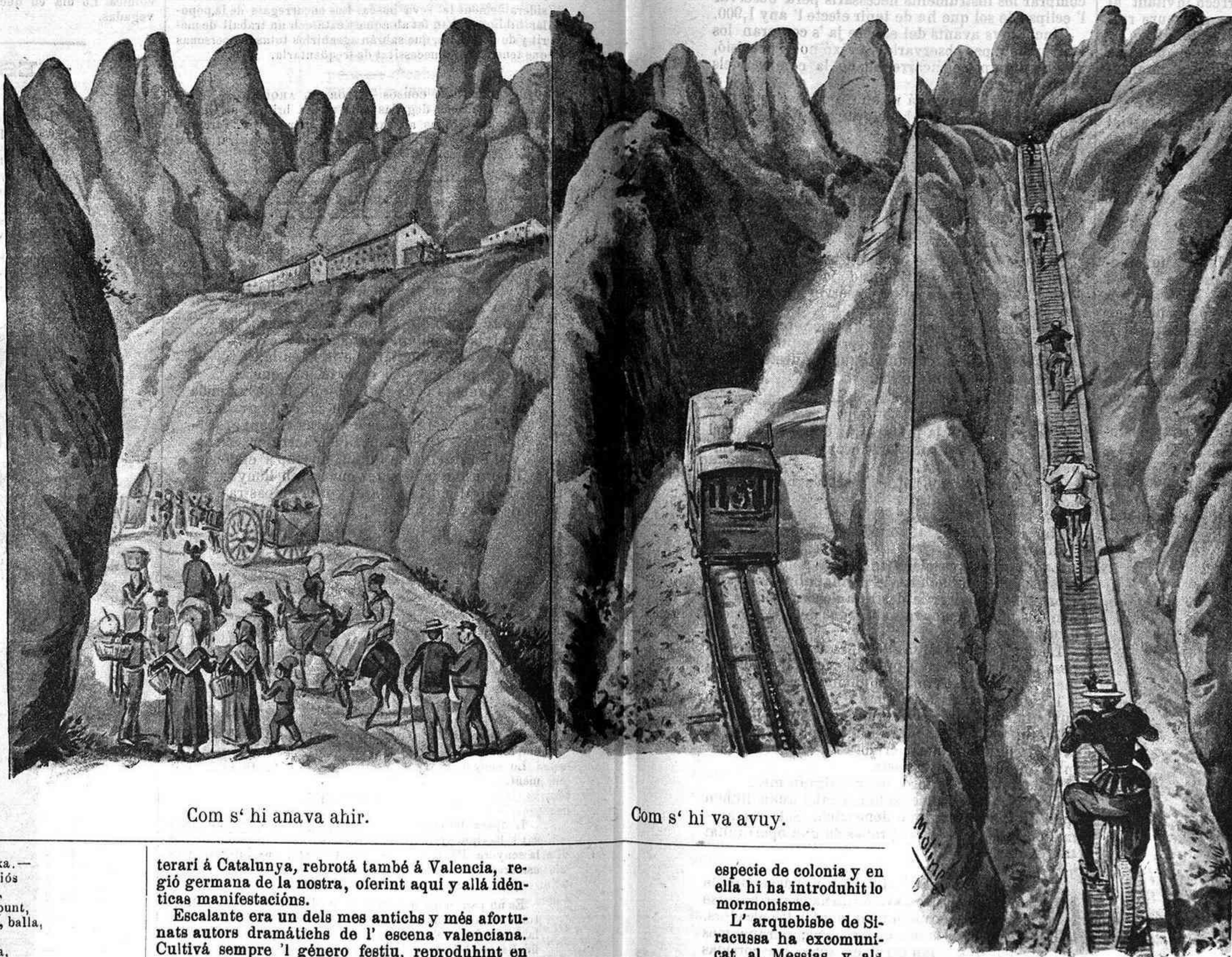
els pals de la meva xarxa.—
Un entusiasme grandíós
acull aqueixas paraulas,
l' instancia s' escriu al punt,
Sant Miquel, de content, balla,
y Sant Ignaci apartat,
fent el modest, de la sala,
per sota 'l nas tot rihent
va murmurant en veu baixa:
—Ja vos he fet un favor....
ara ha de vení la paga!....

A. LLIMONER.

Eduart Escalante acaba de morir á Valencia.
Quan comensá á traure brotada 'l moviment li-

¡A MONTSERRAT!—(Dibuix de M. MOLINÉ).

Com s' hi anava ahir.

Com s' hi va avuy.

Com s' hi anirà demá.

terari á Catalunya, rebrotá també á Valencia, región germana de la nostra, oferint aquí y allá idénticas manifestacions.

Escalante era un dels mes antics y més afortunats autors dramátichs de l' escena valenciana. Cultivá sempre 'l género festiu, reproduhint en ayrosos y agradables sainetes las costums populars del séu país.

En sa joventut sigué pintor de vanos; pero deixá 'l pinzell per la ploma, y ab aquesta pintá ab vivesa y sal los tipos de la seva terra, nudrint lo repertori valenciá ab un número d' obras que no baixan de una xeixantena.

Los que 'l coneixían y tractavan fan grans alabansas de las sevas prendas de carácter. La seva mort ha sigut inmensament sentida.

A Sicilia tením un altre Messias en campanya. Es un antic pastor que ha fet creure á las masses que Jesucrist ha encarnat en ell. Ha fundat una

especie de colonia y en ella hi ha introduhit lo mormonisme.

L' arquebisbe de Siracussa ha excomunicat al Messias y als seus deixebles.

¡Ja 'n trobará d' adeptes aquest pastor, entre 'ls aficionats á la poligamia!

Pero 'm sembla que 'l govern italiá no li deixará fer forrola.

Diu *El Noticiero Universal*: «Va siendo escandalosa la frecuencia con que se cometen robos en esta capital. ¿De tan escaso personal disponen las autoridades para impedir la comisión de estos delitos?»

Ja sab' l' estimat colega que 'l personal á que 's refereix es numerosíssim.

Lo qual vol dir que l' escándol es major.

La pregunta deuria formularse aixís:

¿Tan poch apte es lo numerós personal de que disposan las autoridades, que no sápigam evitar la frecuencia dels robos en Barcelona?»

En las colonias africanas de Sierra Leona ha sigut penjat un mestre protestant acusat de haver comés alguns actes de canibalisme.

Un mestre que després de ilustrar als seus deixebles se 'ls menjava.

Si 's considera qu' en aquell país los mestres d' estudi no ván com aquí atrassats de ragas, resultarà que al de Sierra Leona l' han penjat... per llaminer.

En Mazzantini d'íu que pensa tallarse la quà y retirarse á fi d' aquesta temporada.

Y las señoritas toreras ¿quan se la tallarán?»

Lo célebre violinista Paganini que va morí fá 55 anys, va enterrarse en lo cementiri de Rávena. Va obrirse 'l seu féretro fa pochos días y s' ha observat que las sevas faccions encare estan perfectament conservadas, tant, que á petició de la familia se n' han tret fotografias.

Si l' autor del Carnaval de Venecia hagués mort en olor de santitat, ja tindríam un miracle que apuntar.

Ja en distintas ocasións ens havíam ocupat dels grans abusos que 's cometen en la plassa dels Embrassos (antes de Catalunya.)

Després de la campanya contra las tauletas de la *Lechería Higiénica*, ara alguns periódichs las emprenen contra 'ls anuncis que omplan tota la barrera dels terrenos de l' antiga casa de Gibert. Y afirman que 'ls tals anuncis

que haurían de devengar 30 pessetas per metro quadrat, no han satisfet un céntim á l' Ajuntament.

¿Qué fá preguntá algú—tot aquest mosqué de celadors que paga la Corporació municipal per evitar transgressións y abusos?

Es inútil preguntar cosas per l' istil.

Un celador respón per tots, quan diu:

—A mi m' han nombrat per influencias de aquell

germà que te l' hereu Pantorrillas y que com tothom sab es cego. Per lo tant jo crech cumplir estrictament los debers del méu càrrech invitant al méu protector: tancant los ulls per no veure res.

—¿Y no 'ls obra may?—varen preguntarli.

—Un cop cada senmana: 'l dissapte quan me pagan el sou. No fos cas que m' endossessin alguna pesseta falsa.

En l' Ajuntament se crea una comissió especial anomenada d' *eleccions*.

Aquesta comissió
està mal anomenada.
Jo l' hauria titolada
de *prestidigitació*.

L' escena al Parch.

Un salvatge vestit á l' europea allarga un cigarro encés al elefant: l' avi Bobby 'l pren, se crema, y ja cremat llensa 'l cigarro, se 'n vá al dipòsit de l' aygua, 'n fá una gran provisió y ruixa ab ella á tots los babaus qu' estavan contemplant l' escena.

Davant de aquest exemple s' ha de reconeixer que hi ha paquidermos que tenen mes talent que alguns exemplars de aquells bipedos que Linneo va calificar de *Homo sapiens*.

Si l' elefant pogués parlar, estich segur que hauria dit:

—¿Desde quan s' han figurat aquests ximplés que 'ls elefants fumém tabaco de l' Arrendataria?

En Bosch y Fustegueras ha fet un punt dels

LOS PARES

La fulla torna á exhibirse,
la fulla torna á armar bulla...
¡Sort que la tardor s' acosta
y llavors caurá la fulla!

seus concedint un milió de pessetas al Observatori Astronómich de Madrit, al objecte de que pugua comprar los instruments necessaris pera observar l' eclipse de sol que ha de tenir efecte l' any 1,900.

Cinch anys avants del eclipse ja 's compran los instruments per observarlo. Si aixó no es previsió, que ho diguin los encarregats de la compra dels instruments.

De moment, gracias á n' en Bosch y Fustegueras, tindrem pera fer boca, un eclipse total de 200,000 duros.

A Londres hi ha tanta afició als gats, que se 'n alimentan mes de doscents mil en aquella capital. Per aquest motiu será que quan venen per aquí esquadras inglesas, veyem tants *gats* pels carrers.

Se diu que l' arcalde ha rebut una carta del de Murcia perque li faciliti datos de la forma en que s' efectúa en aquesta ciutat lo servey de l' il·luminació pública y lo seu cost.

L' arcalde de Murcia no deu ser cap tonto y deu haberse dit: En Barcelona lo servey aquest es dolent y costa molt; ab aixó, vinguin aquestos datos y fentho al revés anirém bé.

No es mal pensat.

Encare que tota la premsa ha donat compte del fet, no puch negarli un petit espay en las columnas de LA ESQUELLA.

¡Si sembla talment que 'l succés haja tingut lloch á benefici nostre!...

Me refereixo á la ^{***}corrida de toros de Dax (Fransa.)

La plassa estava plena de gom á gom, y l' entusiasme del públich havia arribat al últim grau sobre tot al admirar la destresa dels matadors espanyols, quan tombavan als braus de una certera estocada.

Lo comissari de Mont-de-Marsan, declara suspenso la corrida. Pero 'l públich xiula desafortadament, y 'ls toreros no 's mouhen de la plassa.

Llavors lo comissari salta á l' arena á exigir lo compliment de las sevas ordres, y 's troba davant del toro; que sense donarli temps á prevenirse, li fá fer la figuereta mes hermosa que ha presenciat may un públich entusiasta.

Y de aplausos al toro, no 'n vulguin mes.

Los tribunals francesos tenen rahó quan diuen que 'l toro es un animal doméstich. Sols un animal ensenyat pot donar probas de una oportunitat tan exquisida.

Lo diumenje passat á Mataró 's va suspendre la corrida de toros que estava anunciada per haberse refusat los caballs que debían montar los picadors.

Debían refusarlos per massa bons; perque mes dolents dels que 's fan servi en totas las corridas de toros, sería impossible trobarlos.

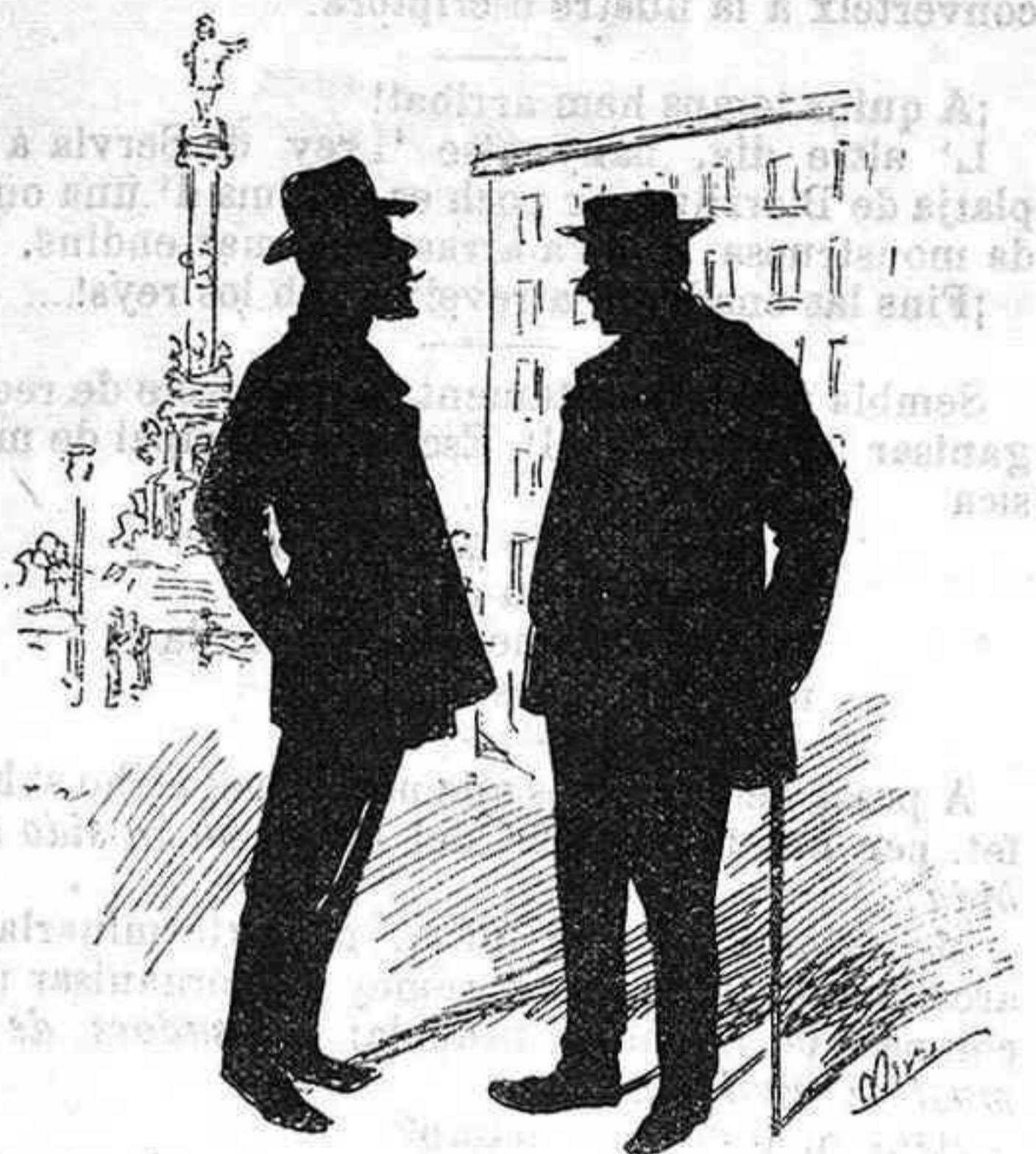
Ho aplaudim. No es rahó que 'ls caballs bons vágin al torin.

Continuan fentse 'ls preparatius necessaris pera dispensar una cordial acullida al *Orfeón Pamplonés*, que arribará á Barcelona 'l divendres de la senmana entrant.

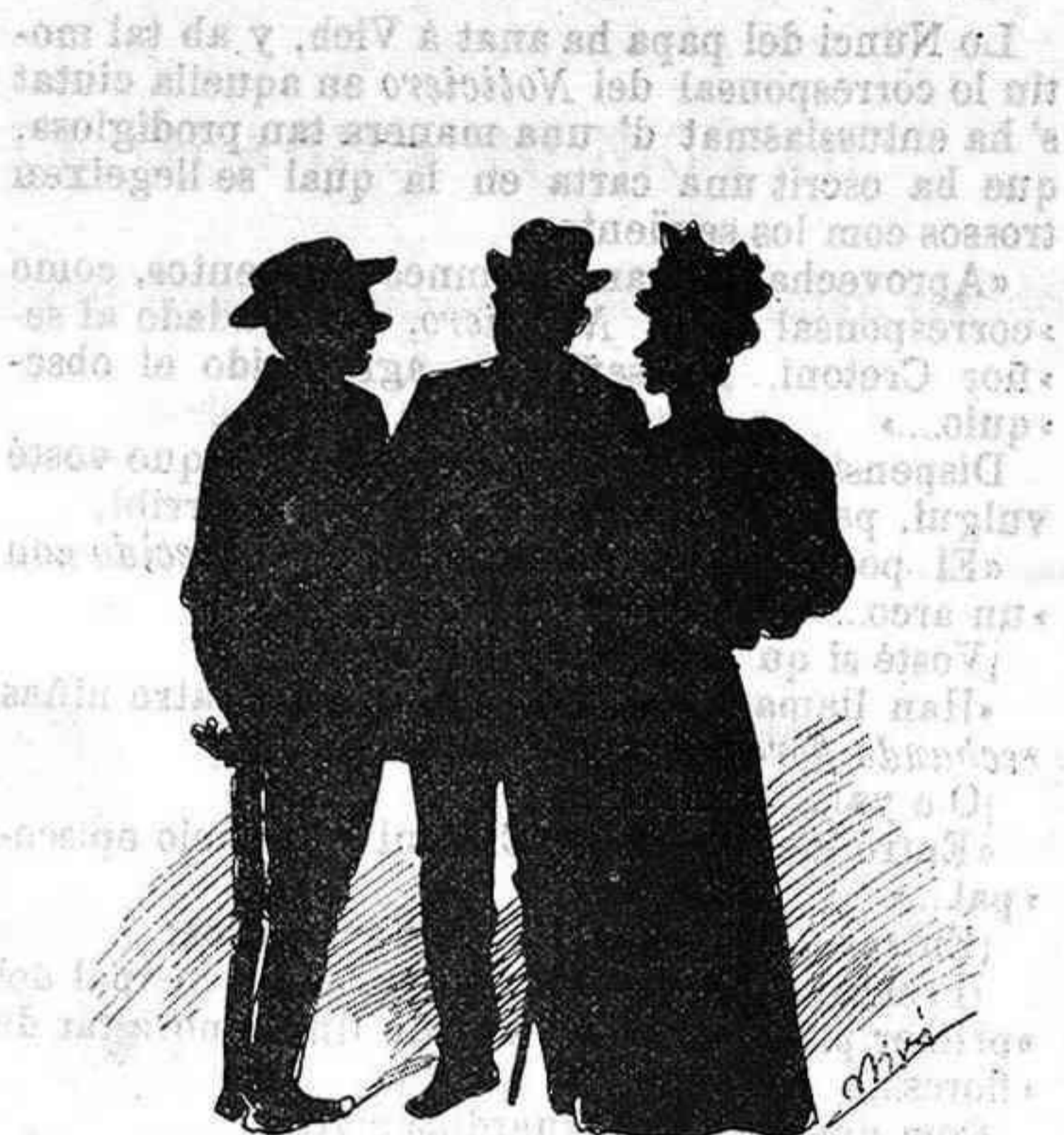
L' associació de Coros de Clavé y la Colonia navarra treballan ab activitat pera fer agradable l' estancia á Barcelona á tan simpátichs hostes.

Es de creure que l' Ajuntament no negará tampoch lo concurs que se li ha sollicitat, y que la banda municipal s' honrará prenent part en los con-

COSAS DEL TEMPS

—Sembla que li ha probat l' istiu á vosté...
—Sí: hi enviat la dona á fora.... y aixó m' ha aliviat bastant.

—Ja m' ho he pensat que vostés tornavan á sér aquí....
Aquest dematí hi vist lo cusí de la senyora....

certs que l' Orfeón prepara, un dels quals se donará en lo gran Saló del Palau de Bellas Arts.

En lo número pròxim de LA ESQUELLA donarem algú detall sobre l' Associació pamplonesa, qu' está avuy baix la presidencia honoraria de 'n Sarassate, y contá en altre temps entre 'ls séus coristas al inolvidable Gayarre.

Ara en lo nostre Ajuntament hi ha grans mals de cap per l' insgnia que usarán los individuos de la corporació.

No sé perque aixó 'm fa venir á la memoria aquesta anécdota histórica:

Durant la guerra de Napoleón, en dugas batallas seguidas l' exércit italiá va tocá retirada. Se tractava allavors de cambiar l' uniforme dels soldats italians, y al ser consultat lo general en jefe sobre 'l vestit que deuria adoptarse, recordantse de las dugas retiradas, contestá:

—Vestéixinlos com vulgan, que sempre fugirán.

Apliquin lo cas y diguin: Pósinse 'ls concejals l' insgnia que vulguin, que sempre serán.... regidors.

Com á distintiu no estaria mal una guardiola ab lo lema *Pro patria* y 'l nom del regidor; es dir que 's lligis: *Pro patria fulano*, *Pro patria sutano*.

O be una medalla de 'n Fivaller ab la llegenda *Dominus non sum dignus*.

Diuen los que 'ls han vistos, que 'ls nous duros que s' están acunyant son una verdadera obra d' art.

Pero á pesar de que se 'ls farà passar per duros no valdrán mes que tres pessetas y ab prou feynas.

Dirá al veure'ls circular
tota persona sensata

—Una mica menos d' art,
y una mica mes de plata.

Monteagudo es un poblet de la Provincia de

Murcia, que ha volgut celebrar la festa major fent un reparto de pa als pobres.

L' acte vá celebrarse en una forma pintorescament salvatge, ó siga reunint als pobres en una plassa, y tirantlos los pans desde un balcó á l' aranya estira-cabells.

Imaginínse l' espectacle, de aquells infelissos disputantse 'ls pans á puntadas de peu y á cops de puny.... y las autoritats y las personas caritativas rihent com á boigs al contemplar la repugnant batussa.

De aquesta feta Monteagudo s' haurá fet famós per sos pans de crostóns; pero mes encare per sos cops de pá.

¡Aquesta es bona!

Al cap d' una pila de senmanas, s' ha averiguat, segons apunta un periódich, que l' incendi de la barraca ahont s' exhibía l' *home salvatge* va ser intencionat.

¿Fins ara no se 'n adonan?

Jo, al sapiguer lo del foch, desseguida vaig dirho:

—Aixó ho han fet fer los barbers, per desembrassarse d' aquest home.—

Perque, efectivament, si 'l pernicios exemple de 'n Rama-Sama hagués cundit, ¡adíós, barberías!... En quatre días haurían hagut de plegar totas.

Dissapte, en l' acreditat establiment d' Ayguas Azoadas del carrer de Pelayo, 's verificá una vetllada musical que tingué 'l doble objecte de celebrar la festa del amo de la casa, Sr. Corominas, y la curació del reputat tenor catalá Arturo Bruno, que gracias á l' aplicació d' aquellas ayguas, hábilment dirigida pél doctor Riera, ha vist desapareixe la dolencia que li impedía exercir la séva carrera artística.

La festa resultá tan animada com agradable, distinguintse en ella, á més del ja citat Sr. Bruno, la simpática senyoreta Turullols y 'ls Srs. Gaspa-

rini y Noé, artistas quals mérits, reconeguts per tothom, fan innecessaris los nostres elogis.

Lo Nunci del papa ha anat á Vich, y ab tal motiu lo corresponsal del *Noticiero* en aquella ciutat s' ha entusiasmát d' una manera tan prodigiosa, que ha escrit una carta en la qual se llegeixen trossos com los següents.

«Aprovechando tan solemnes momentos, como corresponsal de *El Noticiero*, he saludado al señor Cretoni. Monseñor ha agradecido el obsequio...»

Dispensim: un saludo podrá ser tot lo que vosté vulgui, pero á obsequi no crech que hi arribi.

«El portal de San Juan estaba *guarnecido* con un arco...»

¡Vosté si qu' está ben *guarnecido*!

«Han llamado mucho la atención cuatro niñas *echando flores* al señor Nuncio...»

¡Oe ya!...

«Entró luego el señor Cretoni *al* palacio episcopal...»

¡Entrar *al* palacio!... ¡Pobra gramática!

«Frente el rellano de la entrada principal del primer piso, se leía *entre* un lindísimo altar de flores...»

Com qui diu: *entre* guardias civiles.

«Después de estos detalles, no queremos decir cómo están adornadas las habitaciones...»

¡No! ¡Per favor! ¡no ho digui! Probablement no podriam resistir la descripció.

Hi ha que confessarho: de Vich ens venen unas llangonissas molt bonas; pero en cambi ¡'ns envián unas cartas!...

La qu' hem extractat pot servir de mostra.

Un periódich, parlant del regalo que la marquesa de la Laguna ha fet al torero Mazzantini,

CONFIDENCIA

—Vull dirte una cosa.
—Digas, Miquelet.
—Que ab tot y sé al aygua...
no tinch gens de fret.

diu que la joya anava acompanyada d' un autógrafo de la senyora Pardo *Bazón*...

¡Cuydado!... Ab una mica més, ¡Déu sab en qué converteix á la ilustre escriptora!

¡A quins temps hem arribat!

L' altre día, banyantse 'l rey de Servia á la platja de Biarritz, per poch es víctima d' una onada monstruosa, que va arrastrarlo mar endins.

¡Fins las onadas s' atreveixen ab los reys!...

Sembla que l' Ajuntament té 'l projecte de reorganizar formalment l' Escola municipal de música.

Bueno; pero que 'l projecte no 's quedi en projecte sòls, porque diu que aquella Escola té remoltíssims *bemols*.

A pesar dels esforços que per conseguirho s' han fet, per ara la mustela del Parch *no ha sido habida*.

Me sembla que al últim, per exterminarla, l' alcalde no tindrà altre remey que organizar una companyia armada, titulada: *Cassadors de la mustela municipal*.

¿Que ni aquests la matan?

No importa: quan menos, l' Ajuntament sabrà que en días d' eleccions pot contar ab alguns comparsas més.

Per assistir á la boda de un amich, un fulano pren un cotxe de punt. Pero 'l caball camina tan poch á poch, que n' hi ha per consumir-se d' impaciencia.

Afortunadament, la persona que ha llogat lo cotxe té molta calma y diu:

—Cotxero, no camini tant, y de aquesta manera si no arribo á temps per la boda, hi arribaré pel bateig de la primera criatura que tingan los nuvis.

Es en Sebastiá Padrós un dibuixant de valia;
pro mes pobre que una rata
y ab una fam que trajina
que fá que 'l tinga tothom
per un *afamat* artista.

F. CARRERAS P.

Discutint uaa qüestió
estavan lo Sr. Planas
y en Vicens, y aquell digué
—Tinch rahó y la vull, caramba!
Y 'l Vicens li respongué:
—Donchs si té rahó, la guarda,
que si acás jo n' hi dongués
ne tindria dos vegadas.

UN A. VENDRELLENCH.

—Sab ahont viu en Roch?

—Jo no.

—L' haig de veure sense treva.
—Home, escriu á casa seva
preguntant la direcció.

SALVADOR BONAVIA.

LA GUARDIA MUNICIPAL

al servey d' uns quants senyors, que 's titulan regidors

(Dedicat al *canonje* Vilaseca).

—A ver si hoy la *concejala* trobarà la carne mala.

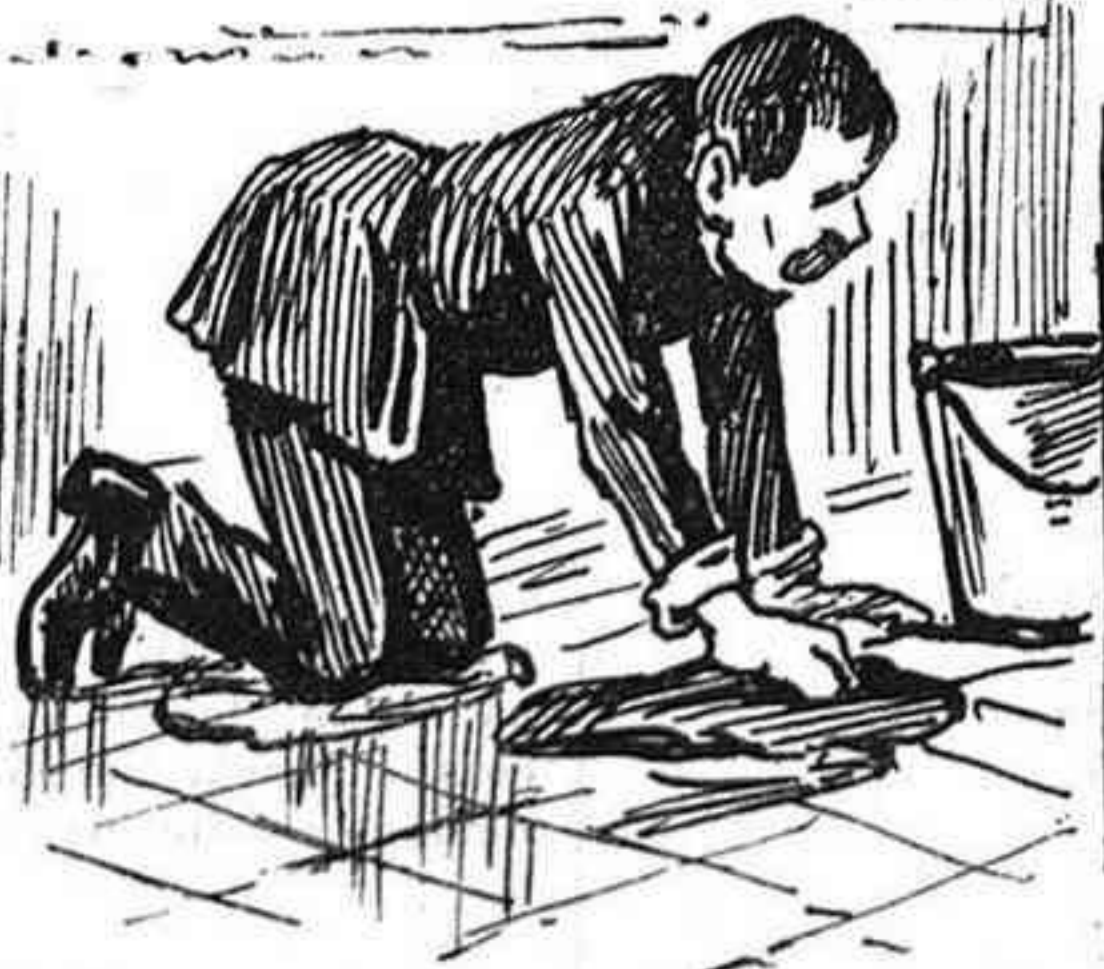
—Eso es lo que más me apura; llevar los noys à *costura*.

—Anda, sirve de aguador al ilustre *rechidor*....

—Cuando yo vine aquí, lo primero que al pelo aprendi fué à barrer....

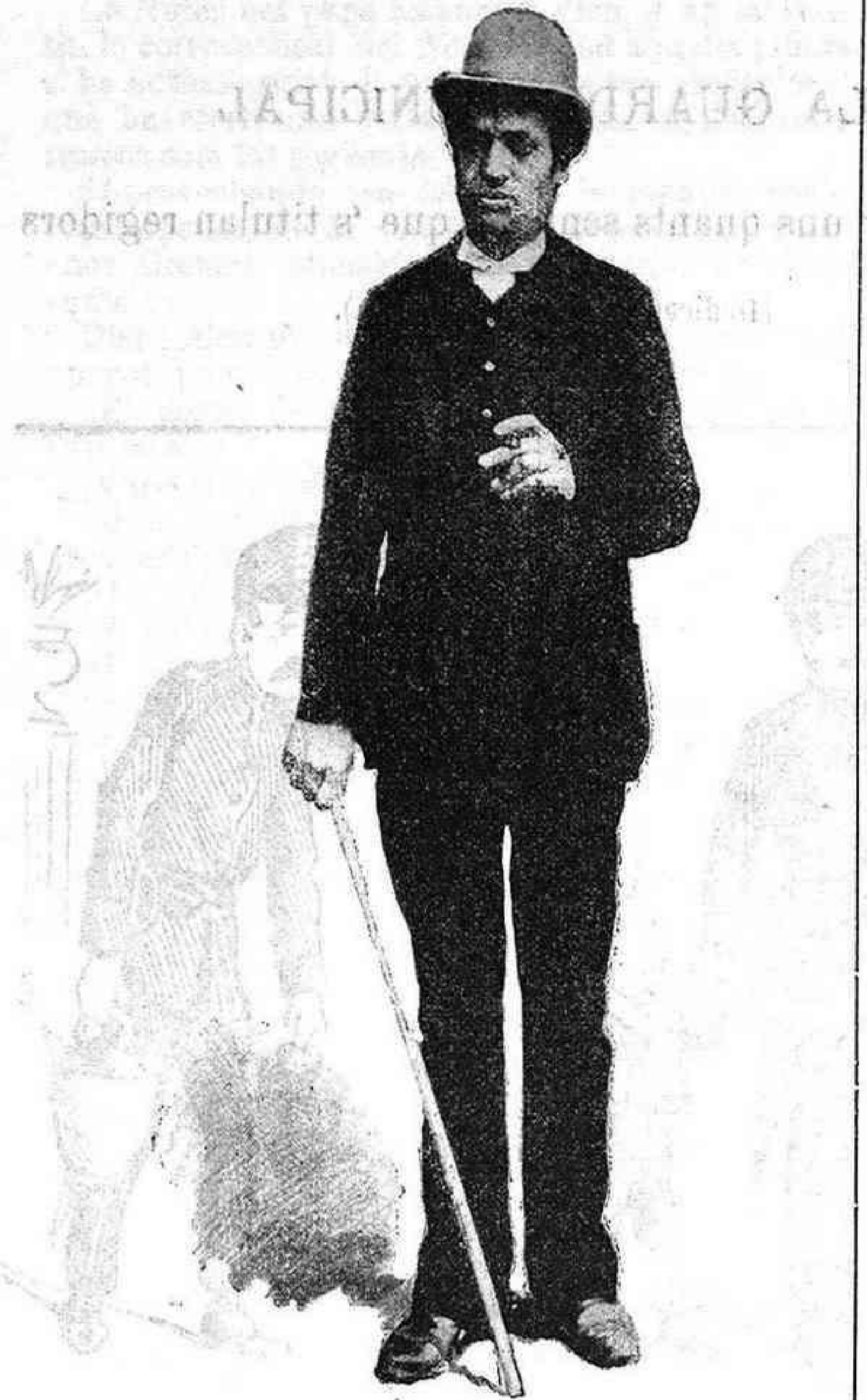

—A fregar....

—Y las camas con gracia *estobar*.

CELEBRITAT GIRONINA

Fot. Cortada.—Girona.

Carregat de tombagas de quincalla,
cada festa 's presenta campetxano,
y en los pobles la gent surt á la porta
sols per veure passá 'l *Pepet Gitano*.

XARADA PRIMA-TRES

A TOTAL

¿Sabs qu' estich mol enfadat
d' aquell xicot que festejas?...
Sí, *Prima-dos* fa molt temps,
(desde que 't vinch al darrera,
que m' insulta á tot arreu,
y 'm provoca.... ¡Vols més pena! ...
Ves quina culpa hi tinch jo
de que admirí *tres-boqueta*
y m' agradin los teus ulls?...
¡Bo; ay *prima-tres-inversa!*
¿No faig pas mal á ningú?...
¿Donchs qué vol; qué remoleja?

¿Per qué crida? ¿quí l' empeny
que tant rodola?... ¡Si sembla
talment que no 'l tingui tot!!....

Vaig passar l' altre diumenje
per casa seva, mudat
y net com una patena,
quan ell, de dalt del balcó
va tirá una gibrelleta
d' aygua bruta, que 'm va anar
tota plegada á l' esquena,
deixantme lo vestit nou
que feya llástima 'l véurel.
Total, jo soch molt prudent
y de fer cap mala treta
no soch capás; pro aixó sí,
si hi ha un ximple que comensa,
com aquest, atormentant,
fent bromas de mala mena,
llavoras de manso anyell
dos transformo en una fiera,
y al bromista més pintat
li vá á costar *hu* la festa.
Perque, vaja, s' ha d' anar
ab un poch més de cautela
en *tres-primera* á ningú,
ja qu' ell eix altre diumenje
va *tercera-prima-dos*
d' un modo qu' hasta subleva
al mes pobre d' esperit.
Per aixó aquesta *hu-versa*
t' envió, hermosa *Una-dos*
perque vegis las quimeras
que passo per *mor* de tú,
confiant en *tres* noblesa
que sabrás dissimular
aquest pas, que 'm dona pena
haverlo d' haver donat
y estirarás las orellas
donantli á n' el teu xicot
una bona *reprimienda*.

UN A. VENDRELENCH.

TRENCA-CLOSCAS

F.

S. CATARINA SOLIS

Formar ab aquestas lletras lo títul de una sarsuela caste-
llana.

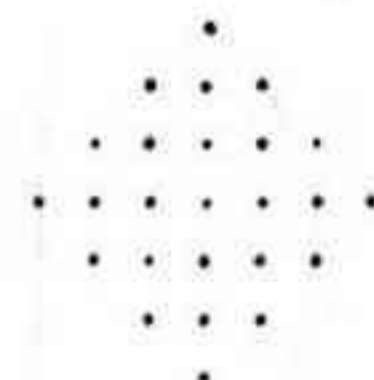
P. FERRER.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6.—Nom de dona.
2 2 4 5 4.—Una flor.
3 1 2 6.—En un barco.
6 2 2.—Vegetal.
5 1.—Nota musical.
4.—Vocal.
2 6.—Nota musical.
5 6 2.—Una moneda.
3 6 5 6.—Objecte d' arcalde.
6 3 4 2 6.—Poble d' Aragó.
3 6 5 1 2 6.—Apellido célebre.

J. M. P.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Sego-
na: organo dels animals de ploma.—Tercera: objecte pre-
ciós.—Quarta: nom de dona.—Quinta: metall.—Sexta: nom
de dona.—Séptima: vocal.

LEÓN DE GLIZZANA.

A. López Robert, impresor, Asalto. 63.—Barcelona.

Última obra del popular C. GUMÁ

¿ CÒM SE PESCA UN MARIT ?

HUMORADA EN VERS AB DIBUIXOS DE M. MOLINÉ

Preu 2 ralets

LOPEZ EDITOR

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMO 27
MIGAJAS
por J. LÓPEZ SILVA

TOMO 28
**TRABAJOS
SUELTOS**

por F. PÍ Y MARGALL

Precio de cada tomo
2 reales

SINGLOTS POETICHS DE SERAFÍ PITARRA

Nova edició de luxe en octau ab profusió de ninots

VAN PUBLICATS

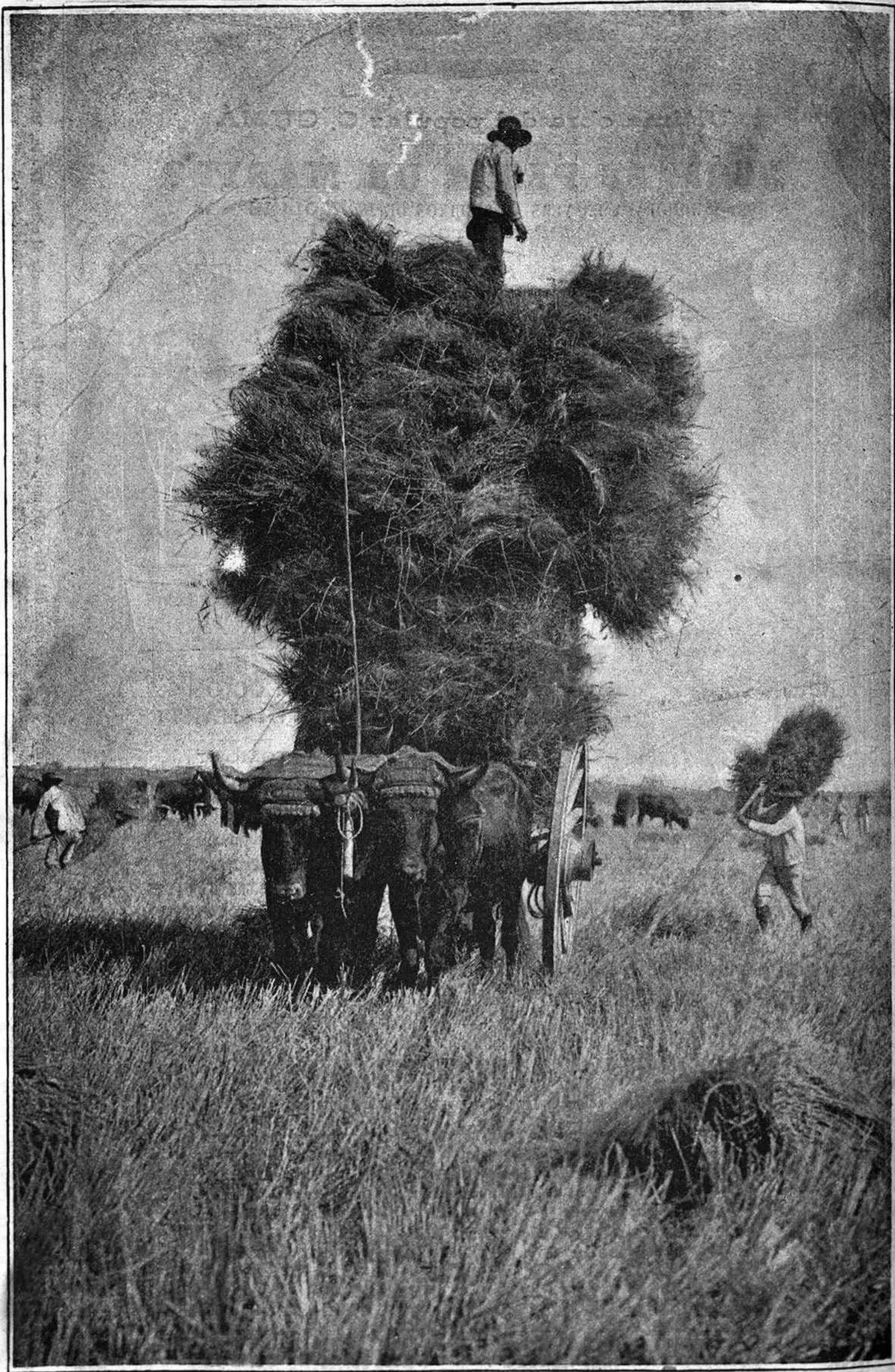
La Butifarra de la llibertat	Ous del día	Un barret de riallas
La Esquilla de la Torratxa	Las píldoras de Holloway	La venjansa de la Tana
Lo Cantador	Si us plau per forsa	La vaquera de la piga rossa
Lo castell dels tres dragons	Un mercat de Calaf	Las carbassas de Monroig
¡Cosas del oncle!		

Preu de cada Singlot 2 ralets per tot arreu.

R. CASALS

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remeten l' import en libransas del Giro Mútno, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu; franca de port. No responem d' extravíos, no remetent ademés 1 ral pel certíficat. Als corresponals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

QUADROS DEL CAMP

La carreta de bous.